

LA VIA CAMPESINA

La Via Campesinaren VII. Nazioarteko Biltzarra Munduko nekazari txikiek Euskal Herrian dute hitzordua

Unai Brea
@unaibrea

La Via Campesinak, munduko laborari elkarterik handienak, Euskal Herrian egingo du VII. Nazioarteko Biltzarra. Globalizazioari modu bateratuan aurre egiteko jaio zen antolakundea duela 24 urte; ordutik asko hazi eta sendotu da, politika neoliberalak areagotu diren hein bertsuan. Derioko apaiztegiaren batuko diren mundu osoko ehunka ordezkariak multinazionalen oldarraldiaz, nekazari txikien defentsaz eta lurra berreskuratzeaz jardungo dira, besteak beste. Elikadura burujabetzaz, bi hitzetan esanda.

1993an antolakundearen sorrerako bilkura Valonian egin zenetik, Europara berriz etorri gabe zegoen La Via Campesinaren Nazioarteko Biltzarra. Euskal Herria aukeratu dute horretarako, hainbat arrazoi-rengatik. Besteak beste, EAEko administrazio publikoak antolakundearen zenbait proiekturi ematen dien laguntza eta Paul Nicholson militante historikoak haren bilakaeran izan duen garrantzia. Nazioarteko Koordinazio Batzordean EHNE Bizkaiaiko kide Unai Aranguren egoteak ere izango du

zerikusirik, jakina. Orrialdea pasata irakur dezakezue hari egindako elkarrizketa.

Aranguren azaldu digunez, Europar laborantzak duen egoerari garrantzia emango zaio biltzarrean. “Europa orain arte kapitalismo sozialagoa, edo berdeagoa, izan da, eta orain kapitalismo hori basago bihurtu da; jendea konturatzen ari da sozialdemokraziak ez duela argi definituta zer nahi duen kontinenterako”. Ez da etxekoontzako gaia bakarrik; Europaren ahotsak berebiziko eragina du

mundu osoko nekazaritza politiketan, bai erakunde publikoen bai bertako enpresa transnazionalen bitartez.

Europar Batasunaren jarrera, esaterako, oztopo bihurtu da La Via Campesinak agendan duen asmo garrantzitsuenetako bat gauzatu dadin: NBEk nekazarien eta landa eremuetan lan egiten duten beste pertsonen eskubideen aldarrikapena egitea. AEBekin batera, EBk argudiatu du ez dela beharrezkoa laborarien eskubideak babesteko beren

-beregi tresna bat sortzea, Giza Esku-bideen Aldarrikapena aski baita, nekazaritzaren alorrari dagozkion eskubide espezifikoek dagokienez ere.

La Via Campesina izan zen nekazarien-tzako aldarrikapen hori sortzeko prozesuari bultzada eman ziona duela hamar-kada bat baino gehiago, eta ez dago orain amore emateko prest, are gutxiago kontuan izanda pixkanaka lortu dutela estatu batzuek hasieran zuten aurkako jarrera leuntzea. Borroka horretan eman beharreko pausoak Derioko biltzarreko hizpide nagusietako bat izango dira, Unai Arangurenek esan digunez: “Baikorrak gara, baliteke datorren urtean NBEk adierazpen bat egitea, eta hori garrantzitsua da guretzat, gaur egun ez baitauekagu nazioarteko tresnarik –epaitegi bat adibidez– gure eskubideen zapalketak salatzeke, eta gero eta gehiegikeria gehiago jasaten ari gara multinazionalen aldetik”.

Nekazari militanteen aurkako erasoak gogoan

Gehiegikeria horiekin lotuta dago VII. Nazioarteko Biltzarrean jorratuko duten beste gaietako bat: nekazarien aurkako kriminalizazioa, errepresioa eta indarkeria. Oraindik orain eraso bat jasan duen Berta Zuñiga, 2016an Hondurasen eraildako Berta Cáceres ekintzailearen alaba, biltzarreko gonbidatueta bat izango da. Haren amari eta beste hildako batzuei omenaldia egiteaz gain, “VII. Biltzarrean nekazari jendeak elkartasunezko kontraerasoa abiaraziko du”, iragarri du La Via Campesinak.

Batzuentzat militantziak ez luke hain ondorio larririk izango jokoan dagoena oso garrantzitsua ez balitz. Baina bada. Denon elikadura da hemen solasgaia. Eta oroz gain, elikagaiak sortzeko eredu arteko talkaz egingo da berba Derion. La Via Campesinak VII. Nazioarteko Biltzarrean karietara zabaldutako dokumentazioan, lurraren, hazien, basoen, uraren eta bizilekuen defentsa aldarrikatzen da lehen-lehenik. Jabez aldatzen ari dira aipatutakoak, tradizioz landu edota erabili dituzten laborarien-gandik industria handietara. Eta industria hori are boteretsuago bilakatzeko bidean da, konpainia erraldioen fusioen bitartez (ikus LARRUN aldizkariaren 221. zenbakia). “Milaka urtez nekazari-iek izandako bizimoduaren aurkako mehatxurik handiena hortik dator”, dio La Via Campesinak.

200 MILIOI NEKAZARIREN ORDEZKARITZA

La Via Campesinaren lehenbiziko nazioarteko biltzarra Valoniako Mons hirian egin zuten 1993an, mundu osoko hainbat laborari elkarteetako ordezkariak bat egin nahi izan zutenean nekazaritzaren alorrean indarra hartuz zihoan globalizazioari aurre egiteko. Biltzar hura izan zen antolakundearen abiapuntua.

Gaur egun Afrika, Asia, Amerika eta Europako 150 talde baino gehiago dira La Via Campesinako kide. Guztira 200 milioi nekazari inguru. Euskal Herriko taldeei dagokienez, EHNE Bizkaia sindikatuak zuzenean parte hartzen du elkarteetan, eta EHNE, UAGA eta ELBK, berriz, Espainiako eta Frantziako estatueta COAG eta Confédération Paysanne sareen bitartez.

2000tik, Emakume Nekazarien Asanblada egiten da Nazioarteko Biltzarrekin batera, eta 2004tik, Nekazari Gazteena ere bai. Derion, hurrenez hurren, emakumeen bosgarrena eta gazteen laugarrena egingo dituzte. 500 pertsona inguru bilduko dira.

ADAM CLFCCBY

Derioko apaiztegian egingo dute La Via Campesinaren VII. Nazioarteko Biltzarra.

BILTZARRAREN EGUTEGIA:

- Uztailak 16-17:** Gazteen Asanblada.
- Uztailak 17-18:** Emakumeen Asanblada.
- Uztailak 19:** Nazioarteko VII. Biltzarrean inaugurazioa. Ohi bezala, antolakundeko kide berrien aurkezpena egiteko baliatuko da ekitaldia.
- Uztailak 19-22:** Biltzarra. Amaieran La Via Campesinak datozen lau urteetarako dituen erronkak eta estrategiak aurkeztuko dituzte.
- Uztailak 23:** Deriotik Bilbora martxa, eta manifestazioa Moyua plazatik Plaza Berrira.

Agroekologiaren defentsa

Nekazariak, eta ez konpainia handiek, landu behar dute lurra bertatik elikagaiak ateratzeko, baina ez edonola, La Via Campesinaren aburuz. Horregatik, agroekologiaren aldeko apustu politikoa garbia egiten du mugimenduak: “Agroekologiak botereari desafio egiten dio, eta tokian tokiko komunitateak jartzen ditu elikagai-ekoizpenaren erdigunean, naturarekin bat eginik. Ez da nekazaritzaren industria ‘egokitze’ tresna bat, haren alternatiba baizik”.

Derioko biltzarra amaitzearekin batera jakingo dugu zein erronka zehatz ezarriko dion La Via Campesinak bere buruari datozen lau urteetarako. Edozein dela ere, ez da txikia izango, aurrean dagoen arerioa ez den bezala. Nolanahi, antolakundearen mende laurdeneko bilakabi-deak argi uzten du erantzun globalizatuak beharrezkoak direla globalizazioari buru egiteko. La Via Campesina 200 milioi inguru pertsonaren ordezkaria da, eta horrek, Unai Arangurenek ohartarazi digunez, zenbait gobernu baina botere handiagoa edukitzea dakar. ■

5 HIZKUNTZA OFIZIAL ETA 80 INTERPRETE

“Hizkuntzaren aldetik ere erronka handia da honelako biltzar bat antolatzea”, dio Unai Aranguren EHNE Bizkaia kideak. Denek elkar ulertu ahal izateko ezinbestekoa izango da borondatezko 80 interprete inguruk osatutako “gudarostearen” lana; “guretzat ondasuna dira, eta ondo zaindu behar ditugu”. Ohiko hizkuntza nagusiak (ingeleza, frantsesa, gaztelania eta portugesa) izango dira ardatza, eta horiekin batera euskarak ere izango du ofizialtasun estatua.

Alta, bost hizkuntza horietako bakarra ere ez dakiten pertsona asko izango dira biltzarrean. “Horiek beren itzultzaileekin batera etortzen dira, eta haiek egiten dute zubi-lana hizkuntza ofizialeko batekin”, azaldu du Aranguren.

Unai Aranguren
(EHNE Bizkaia):

“Multinazional handiek merkantzia bihurtu dute gure ustez eskubidea dena”

La Via Campesina bederatzi eskualde handitan banatuta dago, eta horietako bakoitzak bi ordezkari ditu antolakundearen Nazioarteko Koordinazio Batzordean. Lau urteko honetan Unai Aranguren (Galdakao, 1971) EHNE Bizkaiaiko kidea da organo horretan Europak dituen ordezkarietako bat. Hortaz, buru-belarri jardun du Derioko biltzarrean eztabaidatuko diren gaien prestakuntzan. Konpainia handien eta laborari txikien ereduaren arteko talkaz berba egin dugu harekin, besteak beste.

24 urte geroago, berriro European egingo da La Via Campesinaren Nazioarteko Biltzarra. Oso desberdinak dira laborarien arazoak European –edo Mendebaldean, oro har–, eta munduko gainerako eskualdeetan?

Arazoak eta erronkak agian ez, baina egoerak bai. Munduko leku askotan nekazariak herritarren erdia edo gehiago dira oraindik; aldiz, Europa mendebaldean eta Amerika iparraldean %3 gara. Ondorioz, estrategiak ez dira berdinak. Hemen aliantzak egin behar ditugu beste eragile sozial batzuekin, eta han nekazari mugimenduak berez du pisu handia. Baina arazoak antzekoak dira leku guztietan.

Eta zeintzuk dira?

Lurren pilaketa, hazien pribatizazioa, politika publiko oso neoliberalak... Tokian tokiko elikadura-sistemak hautsi eta lauzpabost multinazional handik

bereganatu dituzte, eta gure ustez eskubidea dena merkantzia bihurtu dute. Gaur egun dirua ematen duena ez da baserri autonomia, inguruko gauza guztiak produkzioarako erabiltzen dituen; gaur egun dirua lehengaiak ematen du, ez elikagaiak. Alegia, lehengai jakin batzuk merke ekoiztea hori egin daitekeen lekuetan (Afrika, Amerika...), eta mundu osoan zehar mugitzea. Hartzen dugu

» “Munduan jaten denaren %70, oraindik, baserritar txiki eta ertainek ekoizten dute, nekazaritzara bideratutako lur sailen %30en jabe basterik ez badira ere”

palma-olioa, hartzen dugu azukrea, hartzen dugu soja, eta magdalenak egiten ditugu. Hori da multinazionalak diru asko irabazteko asmatu duten sistema. Hala ere, esan behar da munduan jaten denaren %70, oraindik, baserritar txiki eta ertainek ekoizten dutela, nekazaritzara bideratutako lur sailen %30en jabe basterik ez badira ere.

Eta beste %70 zertarako erabiltzen da?

Multinazional handiak, baita gobernu batzuk ere, lurra erosten ari dira espekulazioarako, batetik; agroerregaiak ekoizteko, bestetik; eta aipatu ditudan lehengai horiek ekoizteko ere bai. Haien zatik lurra ondasun garrantzitsua da, eta ahalik eta gehien pilatu nahi dute. Askotan pentsatu dugu negozio hori Hegoalde globalean bakarrik egon dela, baina European ere ikusten ari gara gero eta espekulazio eta lur kontzentrazio handiagoa dagoela. Gainera, lur

ARITZ LOIOLA

horiek izateagatik Europar Batasunak diru-laguntzak ematen ditu, eta horiek ere kontzentratu egiten dira.

Lurren %70 horretan ekoizten da lehen munduko ganaduarentzako janaria ere, ezta?

Bai. Europak, esaterako, Amerikan ekoizten den sojaren %100eko dependentzia du bere behiak elikatzeke. Hona argazki bat: Hegoamerikan latifundio handietako soja bidaltzen da Europara, Europak soja horrekin bere esne-produkzioa loditzen du abeltzaintza intentsibo eredu baten barruan –horrek ingurumenari dakarkion kaltearekin, bide batez–, eta gero produkzio-kostuen azpitik bidaltzen du esnea beste merkatu batzuetara, EBren laguntzei esker, merkatu horiek saturatzeko. Sistema makur hori eraldatu nahi du La Via Campesinak, eta uste dut helburua lortzeko tresnak baditugula.

Jaten dugunaren %70 laborari txiekie ekoizten badute oraindik, zergatik esaten da transnazionalak elikadura kontrolatzeko zorian direla?

Leku batzuetan nekazari asko dago eta oraindik ere nekazarien produktuak jaten dira. Baina Euskal Herrian, adibidez, jaten dugunaren oso portzentaje txikia da berton ekoiztatzea. Mugarik Gabeko Albaitariak GKEak egindako ikerketa baten arabera, hozkailuetan ditugun elikagaiek, batez beste, 5.000 kilometro egiten dituzte guregana iritsi aurretik. Eta hori da negozioa. Espainiako hegoaldea da Europan nekazaritza ekologikoa gehien igo den lurraldea, baina produktu ekologikoen kontsumoa ez da igo batere. Nora doa produkzioa? Europa iparraldera. Eta Espainiara doan produktua Marokotik doa, askoz merkeago. Esan gabe doa egoera ilogiko horretan izaera ekologikoa galtzen dutela produktuek; kontsumitzailearengana iristeko milaka kilometro egin dituen produktu bat ezin da ekologikotzat jo, ekoizteko modua hala izanagatik.

Enpresa transnazionalek elikagaien merkatuaren kontrola hartzeko duten estrategiez ari ginen...

Multinazionalek kontrolerako hainbat bide dute. Bata produkzioaren ingurukoa da: beraiek ezartzen dute zer ekoitzi behar den, eta ez bakarrik zer, baita zein aldaera ere, eta zer tratamendu eman behar zaien. Zuk ezin duzu baserrian nahi duzuna ipini, Eroskik nahi duena baizik. “Letxuga mota hau nahi dut, halako tratamendu koadernoarekin hazitakoa eta halako poltsan ekarria”. Eta gainera, haiek ezarriko dute prezioa. Tira, hasieran agian ez, hasieran baserritarrak eskatzen duen prezioan erosiko dute, baina hark bere lehengo merkatua (denak, jatetxeak, kontsumo taldeak...) galdu ahala, nekazariari salmenta-gutune bakarra geratzen zaionean, erosleak kontrolatuko du dena, eta prezioa jaitsi egingo da.

Zergatik galtzen dira aurreko bezeroak?

Erosle handiak esaten duelako: dena niri eman. Eta askotan erosoagoa da bakarrari saltzea lekuz leku ibiltzea baino. Baina ez du merezi, azkenetako erosle handiak gero eta gehiago estutuko nau eta.

INAKIBEREZIARTUA

ENBALAJEAK
BILTEGIRATZEA ETA LOGISTIKA
ZERRA ETA ERAIKUNTZA

25 urte baino gehiago paketatze
industrialaren sektorean

Jauregi auzoa, 75
Hernani (Gipuzkoa)
☎ 943 552 828
www.inakibereziartua.com
mjm@inakibereziartua.com

**TALLERES
MITXELENA**
S.COOP.

Torno bertikala: Ø 4.200 x 2.000
Fresadora: 10.000 x 3.500
Barrenatze mekanizatua

Ezizgo Poligonos - Zikuriaga Auzoa
20120 HERNANI (Gipuzkoa)
T 943 55 25 12 - 16 - F 943 55 28 16
info@talleresmitxelena.com
www.talleresmitxelena.com

“LABORARIOK PLANETA HOZTU DEZAKEGU”

La Via Campesinaren ustez, 2016 hondarrean Marrakexen egindako COP22 klimaren gailurrean “herrialde aberatsak eta korporazioak, hau da, beroketa globalaren erantzuleak, berriro saiatu ziren krisi klimatikorako ‘irtenbide’ teknokratikoak proposatzen”. Baina horien benetako helburua ez da klima aldaketa konpontzea, beste negozio-bide bat irekitzea baizik, Unai Arangurenaren esanetan.

Azken urteetan “nekazaritza klimatikoki inteligentea” etiketa zabaldu da laborantzaren alorretik klima aldaketari aurre egiteko zenbait neurri izendatzeko, industriak sustatutako neurriak beti ere. Kontzeptua FAOren beraren babesa du, baina ez La Via Campesinan dauden elkarreana, ez talde ekologista gehienena ere. “Nekazariengan beren produktuekiko menpekotasuna sortzeko beste bide bat besterik ez da nekazaritza klimatikoki inteligentea delakoa”, dio Aranguren; “eskualde batean lehen baino euri gutxiago egiten badu klima aldaketaren

LA VIA CAMPESINA

ondorioz, lehortearekin ondo ere ernaltzen diren haziak saltzen saiatuko dira, baina horrekin ez dute lehortea konponduko, ez diote arazoari irtenbiderik eskainiko”.

Derioko biltzarrean La Via Campesinak estrategia bat ondu nahi du nekazari txikien ohiko lan moldeak klima aldaketari kontrako neurri egokitzat aurkezteko. “Laborariok planeta hoztu dezakegu”, diote aspalditik. Funtsean, nekazaritza industrialak alboratzea da eskaintzen duten alter-

natibaren muina, “eredu horrek eragiten baitu berotegi efektuko gas emisio guztien erdia inguru”. Elikagaiak mahairano egiten duten distantzia laburtuz eta pestizida eta ongari sintetikoak baztertuz, besteak beste, gas igorpenak gutxitu daitezkeela aldarrikatzen dute. Metodo industrialen erruz pobretutako lurzoruari galdutako materia organikoa itzultzeak, berriz, handitu egin dezake lurzoru horrek atmosferako CO2-aren zati bat xurgatzeko duen ahalmena.

Eta hala ere bide hori hartzen dute askok. Nolatan?

Presio handia dago sektorean. Administrazioa, nekazaritza eskolak, kooperatibek, pentsu etxeek, albaitariak... Denek irabazten dute nekazaritza eredu intentsibo batekin, aserritarrek izan ezik. Zenbat eta eredu intentsiboagoa, orduan eta diru mugimendu handiagoa sortzen da baserriaren inguruan, eta hori interesgarria izan daiteke beste sektore batzuentzat, baina ez guretzat. Guri interesatzen zaiguna elikagai on eta osasungarriak egitea da, eta hain zuzen horren kontra doa eredu hori. Ona da gure inguruan etekina sortzea, baina etekin hori soziala izan behar da, ez enpresa konkretu batzuentzakoa.

Industriaren presiobide nagusietakoa haziak merkantzia bihurtzea dela salatu ohi duzue. Hori ere hizpide izango da Derioko biltzarrean.

Zailtasunak ipintzen dizkiete baserri-tarrei eguneroko lanerako. Haziak nahi badituzu, hazi patentatuak izan behar dira. Eta hala izan dadin lege batzuk ezarri dituzte nazioarte mailan; betidanik etxean erabili dituzun haziak, belaunaldiz belaunaldi hobetuz joan direnak eta herriaren ondare izan direnak, orain erosi egin behar dituzu, eta gainera hazi

» “Elikadura-sistema industrial makurra eraldatu nahi du La Via Campesinak, eta uste dut baditugula horretarako tresnak”

» “Zenbat eta eredu intentsiboagoa, orduan eta diru mugimendu handiagoa baserriaren inguruan; hori interesgarria izan daiteke sektore batzuentzat, baina ez guretzat”

antzuak dira, ezin dituzu berriro erabili zuk etxean eta urtero erosi behar dituzu. Eta orain beste koska bat gehitu diote sistema horri, klima aldaketarekin lotuta: nekazaritza klimatikoki inteligentea [ikus goiko koadroa]. Haiek gogoan

dutena, azken batean, menpekotasuna sortzea da. Zelan? Bada, ekoizpen-menpekotasuna sortuz (haziak behar dituzu, pentsua behar duzu, intsumoak behar dituzu...). Baina beharrian horiez gain badituzu energetikoak, finantzarioak, formakuntzazkoak... Horien guztien atzetik negozioa dago, eta denak kontrolatzen dituzte. *Pack* baten modukoa da, nik eskaintzen dizut haziak, hura erosteko kreditua, aholkatuko zaituen teknikaria, aseguruak... Eta gainera, produktua saltzeko salmenta edo kooperatiba sistema bat. Gehi teknologia. Azkenean haien peoi huts bihurtzen zara.

Eredu horren aurrean nekazari txikien laborantza eta agroekologia zabaltzea izango da VII. Nazioarteko Biltzar honek egingo duzun aldarri nagusia. Askok zalantzan jartzen dute eredu horrekin denok jan dezakegunik.

Denok, eta are gehiagok. Lurraren %30 izanda janariaren %70 ekoizten dugu, beraz... Esaten zuten ez garela gai gizadi osoari jaten emateko, eta horregatik asmatu zituzten transgenikoak, baina datua da 1.000 milioi pertsona gosez daudela munduan, eta 1.200 milioi gainpisua dutela. Bitartean, ez dakit zenbat milioi tona elikagai botatzen dira egunero zaborretara. ■